NUTRIËNTENBENUTTING

DE BOER, TELER OF TUINDER:

Kiest voor gewassen en rassen die meer tolerant zijn voor verdroging, vernatting of verzilting

MAATREGEL

115

MEI 2026

Gewassen en rassen die toleranter zijn voor verdroging, vernatting of verzilting dan gangbare gewassen en rassen geven stabielere opbrengsten onder extremere omstandigheden. Dit beperkt risico's op nutriëntenverliezen door slechtere opbrengsten.

Klimaatverandering zorgt steeds vaker voor extremen zoals langdurige droogte, hevige neerslag en toenemende verzilting in kust- en kleigebieden. Gewassen, rassen en gewasmengsels die tolerant zijn voor één deze omstandigheden kunnen beter omgaan met stressfactoren en behouden langer hun groeikracht en opbrengstpotentieel. Droogtetolerante rassen beschikken vaak over diepere wortels of efficiëntere huidmondjesregulatie. Rassen die tegen vernatting kunnen (nauwelijks in de markt) hebben juist wortelstructuren die zuurstoftekort (hypoxie) beter verdragen, terwijl zouttolerante gewassen mechanismen hebben om zoutopname te beperken of te reguleren. Een breed bouwplan met verschillende gewassen en rassen spreidt risico's door klimaatextremen.

Effecten

Voor bedrijf en milieu levert deze maatregel voordelen op doordat minder ingrepen nodig zijn om omstandigheden te corrigeren (bijvoorbeeld minder beregening). Bovendien zorgt een betere gewasprestatie onder stress voor efficiënter nutriëntgebruik: voedingsstoffen worden daadwerkelijk benut voor groei in plaats van uitgespoeld of achtergelaten in de bodem. Het inzetten van klimaat robuuste rassen is daarmee een preventieve maatregel om risico's op opbrengstderving en nutriëntenverliezen te verkleinen.

Is de maatregel haalbaar

Effectiviteit

GOED | BETER | BEST

Inpasbaarheid

EENVOUDIG | GEMIDDELD | UITDAGEND

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

Kosten en opbrengsten

De inpasbaarheid van het gebruik van tolerante rassen is (nog) matig. Er zijn maar weinig rassen van de gangbare akkerbouwgewassen op de markt die echt bekend staan om hun tolerantie voor verdroging, vernatting of verzilting. Het kiezen van alternatieve gewassen kan meer invloed hebben, maar een gewasaanpassing in het bouwplan kan tot extra kosten leiden.

Verdroging
Op gebied van verdroging is het mogelijk om te kijken naar zowel andere rassen als andere gewassen in het bouwplan. Gewassen die minder gevoelig zijn voor droogte zijn onder andere: quinoa, lupine, luzerne, gerst, sorghum, zonnebloem en bepaalde grassen. Bij verschillende kweekbedrijven ligt inmiddels steeds meer focus op droogtetolerante rassen, met name in de grassen, mais- en suikerbietenrassen. Er zijn echter weinig gewassen/rassen bestand tegen droge omstandigheden in het beginstadium van de gewasgroei.

Vernatting
Als we het hebben over tolerante rassen en gewassen voor vernatting bedoelen we met name tolerantie voor kortdurend zuurstofgebrek (0-48 uur) door hoosbuien. Bij de meeste akkerbouwgewassen wordt er wel wat verschil tussen rassen waargenomen, echter wordt veruit het grootste verschil gemaakt door het verbeteren van de ontwatering van de bodem, bijvoorbeeld door goede drainage aan te leggen.

Verzilting
Om met verzilting om te gaan zijn er een aantal aardappelrassen op de markt beschikbaar die beter tegen verzilting kunnen dan gangbare rassen. Onderzoek op Salt Farm Texel en elders wijst uit dat aardappel-, wortel-, ui-, kool- en slavariëteiten geselecteerd of veredeld kunnen worden voor betere zouttolerantie door middel van gecontroleerde zoutirrigatie. Van de granen is gerst een van de meest zouttolerante graangewassen.

Meer weten?

Scan de QR-code voor uitgebreide, actuele informatie over deze maatregel.

Tip:
Tolerante rassen en gewassen kunnen een uitkomst zijn bij specifieke problemen, bijvoorbeeld bij droogtegevoelige grond, gebieden waar verzilting speelt of in gebieden waar bodemdaling of verdichte lagen bekend zijn. Ze moeten echter meer als aanvulling op goed bodem- en waterbeheer gezien worden.